

**Міністерство охорони здоров'я України
Товариство токсикологів України
Управління охорони здоров'я Чернівецької обласної
держадміністрації
Буковинська державна медична академія
НДІ медико-екологічних проблем МОЗ України
Інститут екогігієни і токсикології
ім. Л.І. Медведя МОЗ України
Асоціація анестезіологів Чернівецької області**

**Проблеми діагностики, профілактики та
лікування екзогенних та ендогенних
інтоксикацій:**

**Тези доповідей
Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м.Чернівці, 16-18 жовтня 2004 р.**

**м.Чернівці
2004 р.**

**ПОРУШЕННЯ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ЯК ПОКАЗНИК ЕКОЛОГІЧНОГО НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Ю.Б. Яценко, Л.В. Яценко

Буковинська державна медична академія, м. Чернівці

Стан здоров'я дитини – один з найбільш чутливих показників, який відображає якісні зміни навколишнього середовища. Діти дошкільного віку, як відмічено в бюлетені ВООЗ, входять до так званої „критичної” групи населення і є одним із чутливих епідеміологічних індикаторів впливу навколишнього середовища.

При незначному перевищенні гранично допустимих концентрацій (ГДК) та рівнів поллютантів в навколишньому середовищі інтегральним показником забрудненості довкілля може слугувати геохімічна характеристика щодо вмісту важких металів та радіонуклідів у ґрунті, де депонуються поллютанти з усіх екосередовищ.

Геохімічна характеристика місць проживання дітей визначалася за „інтегральним коефіцієнтом” забруднення ґрунту металами та/або радіонуклідами. Умовно „забрудненими” вважали місця, де сумарний коефіцієнт вмісту в ґрунті 17 важких металів (Pb, Zn, Cd, Hg, Cu та ін.), що визначався як сума співвідношень їх фактичного вмісту до ГДК, перевищував середній по місту показник ($2,89 \pm 0,5$ ум. од.), та/або радіонуклідів був вищим за 1 та нижчим за 2 Ку/км².

Підвищення „показника забрудненості” місць проживання дошкільників було в основному за рахунок перевищення ГДК Pb, Zn та Cd у 1,5-2 рази та за рахунок Cs-137. При відсутності перевищення у ґрунті ГДК важких металів у поєднанні з нижчою за 1 Ку/км² щільністю радіаційного забруднення зона вважалась умовно „чистою”.

Проведене клініко-епідеміологічне дослідження встановило, що дошкільники, які проживають в екологічно несприятливій обстановці в порівнянні з їх однолітками із екологічно чистих регіонів, мають ризик виникнення порушень деяких компонентів пізнавальної діяльності. А саме: сформованості аналітичної функції мислення: атрибутивний ризик (AR) 15,5%, відносний ризик (RR) - 1,3 (95%CI: 1,0 – 1,7), відношення ризиків (OR) - 1,9 (95%CI: 1,1 – 3,4) $\chi^2 = 4,84$; $p < 0,05$, здатності дитини до порівняння (AR = 19,9%, RR = 1,4 (95%CI: 1,1 – 1,8), OR = 2,3 (95%CI: 1,3 – 4,1) $\chi^2 = 7,2$; $p < 0,05$), рівнів розвитку уваги (AR = 2,9%, RR = 1,1 (95%CI: 0,7 – 1,6), OR = 1,1 (95%CI: 0,6 – 2,0) $\chi^2 = 10,8$; $p < 0,05$) та продуктивності запам'ятовування (AR = 13%, RR = 1,1 (95%CI: 0,9 – 1,3), OR = 1,9 (95%CI: 1,06 – 3,4) $\chi^2 = 1,98$; $p > 0,05$).

При аналізі особливостей когнітивного розвитку в основних клінічних групах методом кореляційного аналізу були встановлені достовірні

корелятивні зв'язки між розвитком пізнавального інтелекту дошкільників та забрудненням ґрунту Pb ($r = -0,25$, $p < 0,01$) внаслідок зниження процесів мислення ($r = -0,24$, $p < 0,01$). Враховуючи даний факт, з метою встановлення ступеню токсичності Pb на організм дитини було проведено дослідження рівню свинцю в крові.

Проведений аналіз встановив, що підвищення концентрації металу в ґрунті складає атрибутивний ризик зростання його концентрації в крові 0,52, відносний - 2,8 (95%CI: 1,3 – 6,4), з пропорційністю шансів - 9,7 (95%CI: 2,8 – 34,0) $\chi^2 = 7,15$, $P < 0,05$). Крім того, атрибутивний ризик низького розвитку пізнавальних здібностей у дошкільників, які відвідують дошкільні установи, де вміст свинцю в ґрунті вище за ГДК, становить 0,16, відносний - 3,3 (95%CI: 0,9 – 4,1) при пропорційності шансів - 4,1 (95%CI: 2,3 – 6,4) $\chi^2 = 3,9$, $P < 0,05$.

Отже, проведене дослідження встановило, що у дітей, які відвідують ДУ в зонах із вмістом свинцю в ґрунті вище за ГДК спостерігаються порушення когнітивних здібностей. Підвищення вмісту свинцю в ґрунті достовірно з значною силою корелює з рівнем свинцю в крові дошкільників, що підтверджує його негативний вплив на організм дитини. Найбільш чутливим показником низької свинцевої стимуляції є когнітивний розвиток дошкільників. Отримані результати необхідно враховувати при проведенні медичної реабілітаційної та профілактичної роботи серед дошкільників.